

Robert Gája, Vývoj farní sítě v kontextu dějin osídlení, disertační práce, historické vědy – české dějiny, Ústav českých dějin, Filozofická fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Praha 2016, 221s. + přílohy (celkově nestránkováno).

Mgr. Robert Gája se po celou dobu svého studia (magisterského i doktorandského) věnuje středověkým církevním dějinám. Zatímco svou magisterskou práci zaměřil na vývoj emporových kostelů a jejich společenské funkce, za disertační téma si zvolil počátky církevní organizace, resp. vývoj farní sítě ve vztahu k vývoji středověkého osídlení. R. Gája se po celou dobu svého doktorandského studia věnoval možnostem výzkumu počátků far a farní sítě, pokoušel se verifikovat standardní užívané metody i hledat nové cesty pro výzkum. V mnoha ohledech byla jeho práce průkopnická, včetně občasného nacházení příslovečných slepých uliček. Rekonstrukce středověkých farností a jejich okrsků je úkol pro celé generace historiků a archeologů. Při neexistence či nedochování ucelených souborů historických pramenů, které by popisovaly byť jen pozdně středověké přesné hranice farností, je nutno pokoušet se o rekonstrukce retrográdním způsobem, tedy využitím výrazně mladších pramenů a jejich zpětnou projekcí do známých středověkých souvislostí. R. Gája tento princip pro svou disertační práci vyzkoušel hned v několika rovinách, např. z hlediska pobělohorských vizitačních protokolů nebo poněkud neobvyklou sondou zpětné kartografické projekce správních a církevních okrsků. Pro konkrétní sondy si zvolil dvě území, a to jednak Staré Město pražské, jednak území mimo význačné centrum – v tomto případě Černokostecko v kouřimském arcijáhenství. V případě práce R. Gáji není ještě možno mluvit o zcela završeném výzkumu, jeho disertace však dobře dokumentuje jednak stávající možnosti studia dějin církevní správy a farní organizace, jednak dynamický vývoj ve správních centrech středověkého státu, jako byla zejména Praha. I když se R. Gájovi nepodařilo (a ani nemohlo podařit, vzhledem k vymezenému času) postihnout komplexní vývoj farní sítě ve středověkých Čechách, jeho práce je jednoznačným příspěvkem k dalšímu studiu tohoto vývoje.

Gájův metodický postup především prokázal, že další výzkum středověké farní sítě je možný, a na druhé straně dokumentoval, že se toto studium neobejde bez užití výrazně mladších pramenů. Zároveň také potvrdil, že vývoj centrálního osídlení v knížecím, resp. královském městě Praze byl srovnatelný s vývojem v západoevropských metropolích a

že rozvoj vrcholně středověké církevní organizace zde předběhl řadu jiných evropských center už v době vlády posledních přemyslovských panovníků, nikoliv tedy až v éře lucemburských králů.

R. Gája vyčerpал dobu svého studia až na její samou mez, tj. všechny přípustné ročníky. V jeho případě se ale nejednalo o laxní přístup ke studiu, ale o komplikovanou heuristiku. Teprve v několika posledních ročnících se potvrdila oprávněnost přístupu zpětné projekce formování farností. Ve stejné době pak začali přicházet s obdobnými postupy i další historici.

Robert Gája během svého studia vystupoval na řadě doktorandských i vědeckých workshopů i konferencí. Z nich bych zde ráda vyzdvihla alespoň konferenci věnovanou vývoji farní organizace na Havelském městě – ve čtvrti Starého Města pražského. Gájovy závěry byly odbornou veřejností přijaty a byly také otištěny v kolektivní monografii. Vedle toho se R. Gája věnuje historickému osídlení na území dnešního hl. města Prahy a vývoji sakrálních staveb, zejména na území Čech.

Závěrem mohu konstatovat, že předložená práce Mgr. Roberte Gáji splnila kritéria kladená na doktorskou disertační práci, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze 12. srpna 2016

PhDr. Eva Doležalová, Ph.D.